

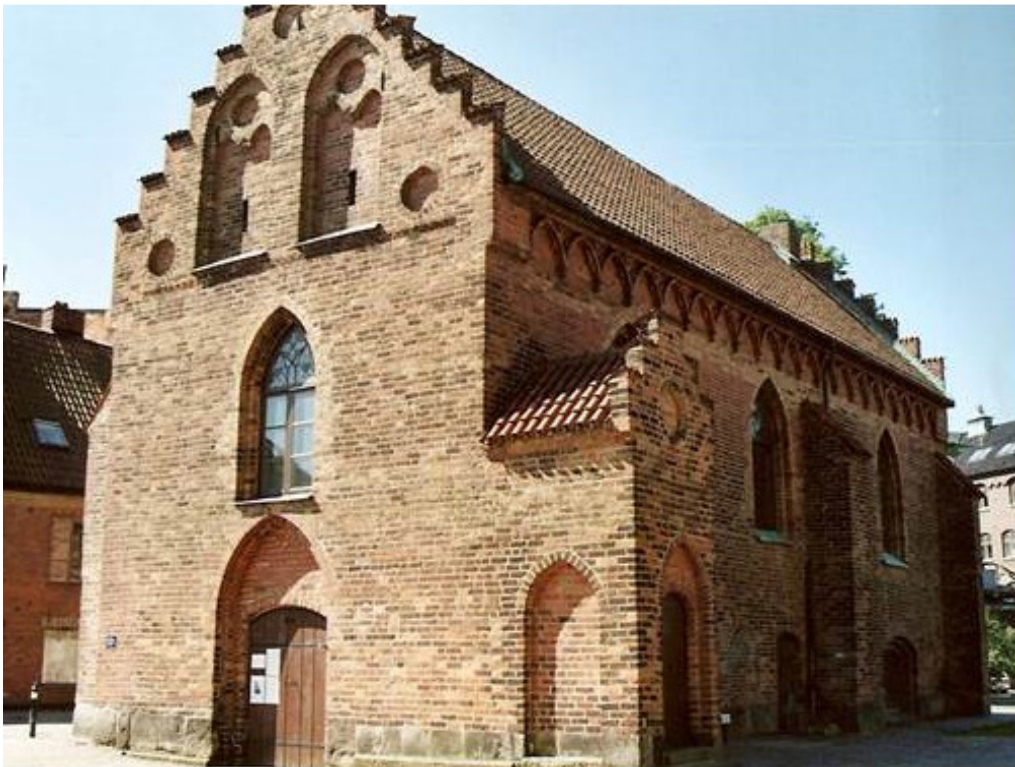
Linné-tur til Sverige
09-06 og 10-06-2007

Indholdsfortegnelse	Side
Dagmar og Lenes dagbogsnotater fra turen	2-15
Lørdag den 09-06-07	
Lund Domkirke	2
Kungsmarken	6
Sularpskäret	8
Søndag den 10-06-07	
Linnés Råshult	10
Höö	13
Bilag	
Det endelige program	16
Petri pladsen – Linnés eng	17
Kungsmarken	18
Sularpskärret	19
Kulturresevatet Råshult	20
Høø	21
Redigeret af Dagmar Levisen og Lene Køhler	

Lørdag 09-06-2007

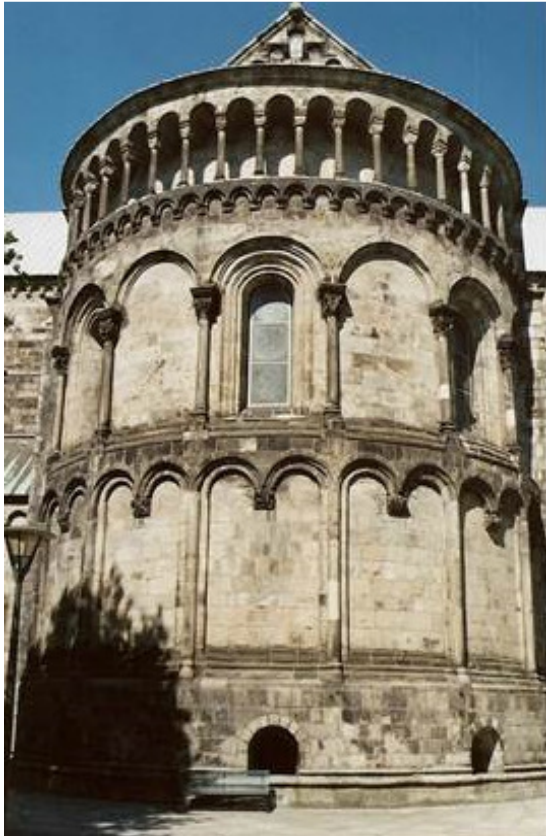
Det var en god ide af Botanisk Forening at arrangere en tur til Sverige her i året for Linnés 300 års fødselsdag. Vi mødtes som sædvanligt på hjørnet ved Gothersgade og Farimagsgade og blev hentet af Tommys bus. Alle kom i god tid. Karin havde en hel del bagage, der skulle med. Det var frokosten til om søndagen. Nogle stærke mænd hjalp med at få det hele anbragt bussen. Den blev pakket med øl, vand og mad til et par dage. Vejret var fint og det tegnede til at blive en varm dag. Vi kørte over Øresundsbroen, og på Peberholm så vi, at øen var grønnere i år, end den var sidste år. På en tankstation lige uden for Lund, samlede vi vores svenske guide Gösta Regnell op. Der blev også plads til hans cykel oven på kufferterne.

Derfra kørte vi ind i Lund, hvor Gösta fortalte lidt om Lund by på Linnés tid. Vi gjorde holdt foran domkirken, hvor vi blev sat af bussen. Vi så først haven ved Domkirken og Gösta fortalte historien om området, som var gammelt dansk land. På dette sted havde også Ærkebispens Borg ligget. Hele området blev kaldt Lundagård. Der groede nogle gamle og meget store træer, som var bolig for flere sjældne, unikke insekter og en masse fugle. Der var dejlig skygge og svalt under de store tæt-stående træer på denne varme dag med høj sol.

Gammelt bibliotek, måske del af fæstningsmuren

Lund Domkirke – Den er Nordens største metropolitankirke, grundlagt omkring 1100 og muliggjort ved generøse donationer fra Knud 4. den hellige. Byggeriet blev indledt under ærkebiskop Assers tid og 1. september 1123 blev kryptens højalter indviet. I 1145 stod kirken færdig og blev indviet under stor pomp og pragt, må man formode, af ærkebiskop Eskil. Den gamle kirke er gennem tiderne blevet ændret og bygget om flere gange. Den kirke vi ser i dag, har ikke meget med den oprindelige Lund-domen at gøre. Den eneste detalje, der er urørt, er apsisen.

Lund Domkirkes apsis

Middelalderuret

I krypten står kisten med den sidste danske biskop i Lund, Peder Winstrup, som skiftede bispekåben ud med en vendekåbe, han støttede nu den svenske konge. Den nok så hæderværdige bisp Anders Sunesen må nøjes med en mere beskedne grav i kirkens tværskib. Ved Anders Sunesens sarkofag stilles der hvert år den 15. juni, Valdemarsdag, et Dannebrogflag op. Ifølge sagnet var det jo ham, der greb Dannebrog i slaget ved Lyndanisse. Flaget står i kirken til midsommerdagen, der var Anders Sunesens dødsdag i 1228. Middelalderuret "Horologium Mirabile Lundense" er fra ca. 1424. Uret består af flere dele, bl.a. et astronomisk ur. Når uret spiller "In dulci jubilo", træder De Hellige Tre Konger frem og priser Jesusbarnet i Jomfru Marias favn.

Vi gik rundt om kirken, hvor vi betragtede alle de

Murruder

Asplenium ruta-muraria

der sad i murværket. Vi hørte lidt om restaureringen af Domkirken, inden vi gik ned i krypten. Det er et mesterværk af arkitektonisk skønhed med bl. a. 41 krydshvælvinger i tufsten. I det ene hjørne er der en drikkevandsbrønd, hvis vand kommer fra en gl. helligkilde, som kryptkirken blev rejst over. På siderne af brønden har Adam van Düren lavet satiriske relieffer (1513-14), fx over munkes vellevned. Mest berømt er Finn-søjlen. Det har givet anledning til flere fortolkninger af det gamle sagn om jætten Finn og bygningen af kirken, hvor jætten Finn er hugget i sten som figur på en af søjlerne.

Murruder *Asplenium ruta-muraria*

I krypten fortalte Gösta mere om Linné, om hans rejser og læste op fra flere af hans bøger. Vi gik rundt og så døbefonten og murpillerne med de flotte udsmykninger. Lene var så uheldig at vælte en lysestage med sin rygsæk, så det tynde glas omkring stearinlyset splintrede. Vi skubbede glasskårene til side, for at ingen skulle komme til skade. Derefter gik vi rundt oppe i domkirken og så Johan Skovgårds mosaik i korbuen og kirkestolene fra 1400-tallet. Vi hørte også om det astronomiske ur, som viser klokkeslæt, dato, solens og månens gang. De hellige tre Konger hylder Jomfru Maria og Jesusbarnet på faste klokkeslæt.

Udenfor Domkirken opdagede vi, at Per Hartvig havde fået en meget dyb flænge i en lægmuskel. Det var et glasskår, der havde siddet i rillerne på hans sko, som havde skåret flængen. Den var så dyb, at han måtte på hospitalet og få den syet. Göstas datter tog med ham i ambulancen.

Vi gik nu op for at se en udstilling på universitetsbiblioteket på Helgonbakken. Her havde før i tiden "Alle Helgens Klostret" ligget. I biblioteket, som for øvrigt havde 100 års fødselsdag, var der en udstilling i forhallen om Kilian Stobæus, som Linné boede hos i det første år af sin studietid. Stobæus's store bogsamling var af stor betydning for Linné i hans studietid.

Det var en interessant udstilling og inden vi var færdige på biblioteket, var Per tilbage. Det var gået utroligt hurtigt med at få ham lappet sammen. Inde i biblioteket var der også en meget stor og flot runesten, der havde siddet i væggen på Helgona klosteret.

På vej ned mod Linnés statue, var vi inde i en gammel købmandsgård, her så vi bl.a.

Gul Lærkespore
Blå Rapunsel

Blå Rapunsel *Phyteuma nigrum*

Pseudofumaria lutea
Phyteuma nigrum

Linné på Petri-pladsen

Nu kom vi ned til Petri-pladsen. Ved indgangen til pladsen var der et omrids af brosten, som viste hvor Sankt Petri kirken havde været, (den var ikke ret stor). Man havde lavet en beplantning på den lille plads, som nu skulle hedde Linnés eng. Vi var med til indvielsen af pladsen. Der var musik og underholdning af en skuespiller udklædt som Linné. Han sagde meget, som ikke alt var nemt at høre. Det var utrolig varmt i solen, men et stort træ gav en dejlig skygge. Desværre var det uden for hørevidde. Bagefter var der udskænkning af hyldeblomstdrik. Der var nogle kager, som man skulle bruge hammer til at knuse. Så hårde var de.

Vi gik over mod bussen gennem Löwegrenska trädgården og kom forbi et meget flot

Tulipantræ

Liriodéndron tulipifera

Tulipantræ *Liriodéndron tulipifera*

Nu kørte vi ud til Kungsmarken

Kungsmarken øst for Lund er det eneste større bevarede engområde på fugtig, kalkrig moræne i Sydsverige, som har den naturlige artsrige flora nogenlunde intakt. Området har været brugt til høslæt og til græsnings siden middelalderen og måske længere endnu.

Midt i det fredede naturreservat ligger Lunds Akademiske Golfklubs baner og klubhus.

Vi startede med at spise frokost. Der var flere, der ikke ville gå så langt. De satte sig i skyggen på en lille forhøjning, egentlig et tee-off sted. De måtte meget hurtigt flytte sig for nogle golfspillere. Vi andre gik op på toppen af en bakke og satte os under dejlige skyggefulde træer. På vej derop så vi

Forskelligbladet Tidsel

Cirsium helenioides

Da frokosten var slut, gik vi en tur i dette dejlige område, hvor vi bl.a. så

Læge-Betonie

Stachys officinalis

Blodrød Storkenæb

Geranium sanguineum

Fløjlsgræs

Holcus lanatus

Bleg Star

Carex pallescens

Vår-Star

Carex caryophylla

Rød Svingel

Festuca rubra ssp. *rubra*

Skov-Gøgelilje

Platanthera chlorantha

Hjertegræs

Briza media

Alm. Kamgræs

Cynosurus cristatus

Vellugtende Gulaks

Anthoxanthum odoratum

Alm. Hundegræs

Dactylis glomerata

Plettet Gøgeurt *Dactylorhiza maculata* ssp. *maculata*

Pile-Alant (i knop) *Inula salicina*

Hirse-Star
 Bakke-Star
 Knoldet Mjødurt
 Plettet Gøgeurt
 Trævlekrone
 Langakset Trådspore
 Hartmans Star
 Engskær
 Pile-Alant (i knop)
 Djævelsbid
 Rundbælg
 Løvefod

Carex panicea
Carex montana
Filipendula vulgaris
Dactylorhiza maculata ssp. *maculata*
Lychnis flos-cuculi
Gymnadenia conopsea var. *conopsea*
Carex hartmanii
Serratula tinctoria
Inula salicina
Succisa pratensis
Anthyllis vulneraria
Alchemilla

Hartmans Star *Carex hartmanii*

Engblomme *Trollius europaeus*

Opret Kobjælde
 Afbidt Høgeskæg
 Engblomme
 Alm. Mælkeurt
 Tveskægget Ærenpris
 Stivhåret Borst
 Stinkende Krageklo
 Blåhat
 Alm. Tjærenellike
 Engkarse

Pulsatilla vulgaris ssp. *vulgaris*
Crepis praemorsa
Trollius europaeus
Polygala vulgaris
Veronica chamaedrys
Leontodon hispidus
Ononis arvensis
Knautia arvensis
Viscaria vulgaris
Cardamine pratense

Tilbage ved bussen fik vi at vide, at der alligevel var tid til at komme ned til Sularpskärret. Der havde været lidt utilfredshed med, at vi skulle droppe denne lokalitet, fordi vi havde brugt lidt mere tid i Lund end planlagt. I kærret var det meste afblomstret, men det var dejligt, at vi fik det at se. Der er noget specielt ved at gå ude i et kær.

Sularpskärret

Vi gik først lidt langs med en cykelsti, hvor der var

Japansk Pileurt
Eng-Nellikerod

Fallopia japonica
Geum rivale

I kæret

Alm. Mjødurt
Tvebo Baldrian
Melet Kodriver
Tvebo Star
Alm. Vibefedt
Krognæb Star
Bukkeblad (bl)
Kær-Trehage
Smalbladet Kæruld
Kødfarvet Gøgeurt
Kær-Fladstjerne
Kær-Tidse
Angelik
Næb-Star

Filipendula ulmaria
Valeriana dioica
Primula farinosa
Carex dioica
Pinguicula vulgaris
Carex lepidocarpa
Menyanthes trifoliata
Triglochin palustris
Eriophorum angustifolium
Dactylorhiza incarnata
Stellaria palustris
Cirsium palustre
Angelica sylvestris
Carex rostrata

Sort Pil
Langakset Star
Trindstænglet Star
Trævlekrone
Skov-Kogleaks
Tormentil

Salix myrsinifolia
Carex appropinquata
Carex diandra
Lychnis flos-cuculi
Scirpus sylvaticus
Potentilla erecta

Melet Kodriver *Primula farinosa*

Næb-Star *Carex rostrata*

Da vi stod nede i kæret forklarede Gösta, at et lille knold af grundfjeldet, som vi så på den anden side af vejen, var en udløber af Romeleåsen.

Vi kørte et kort stykke tid, inden vi sagde farvel til Gösta. Han fik nogle fine chokolader som tak, inden han fortsatte på sin cykel. Bussen kørte ad vej 23 gennem Ringsjøerne, forbi Bosjø Kloster og videre ad vej 117 mod til vandrehjemmet i Strömnäsbruk.

Det lå rigtig smuk nær en stor sø. Vi blev fordelt i flere små huse, nogle med bad og et uden. De der blev indlogeret her, måtte så gå over i de andre huse for at svømme. I det hus Dagmar boede i, sammen med Birthe, Mona og Lilian i et udmærket værelse, var der en fin gammel stue og et køkken, hvor der foruden de tidssvarende faciliteter, også var bevaret nogle af de gamle køkkenting.

Vi mødtes kl 19. 45 hvor vi kørte ned til byen. Vi skulle indtage vores aftensmad på en lille cafe, Riksettan. Den ligger ved vejen R 1 som slynger sig mellem E 4 og åen Lagan. Der var bestilt mad til os. Vi fik først masser af vand, inden de havde modtaget vores bestilling på drikkevarer. Middagen bestod af en laksemad og derefter husmandskost, en slags hakkebøf/frikadelle med flødestuede kartofler og salat. Senere satte vi os ud på verandaen og drak kaffe og te.

Vi kørte tilbage til vandrehjemmet og satte os ud på en af terrasserne og nød den lune aften. Claus fortalte mere om Linné og viste kort og brochurer, som han havde samlet. Vi nød lidt snak og rødvin, inden vi gik til køjs.

Søndag 10-06-2007

Der var utroligt stille, da vi vågnede. Vi stod op og fik pakket sammen, inden vi gik over og smurte vores madpakke. Det var Karin, der havde stået for indkøb og der var alt hvad man kunne ønske sig. Derefter kørte vi ned til restauranten igen, hvor vi skulle indtage vores morgenmad. Mens vi spiste sang værtens kone et par meget smukke viser. Hun havde en rigtig køn stemme. Hun kaldte det musik og viser for fordøjelsen.

Nu kørte vi ned til **Linnés Råshult**. Første gik vi ned i engen, her så vi bl.a.

Akeleje Frøstjerne

Alm. Kamgræs

Skjalder

Hvid Okseøjle (Prästkrage)

Prikbladet Perikon

Alm. Kongepen

Læge-Ærenpris

Krat-Fladbælg

Græsbladet Fladstjerne

Vellugtende Gulaks

Alm. Mælkeurt

Hare-Star

Plettet-Gøgeurt

Tue-Siv

Skov-Gøgelilje

Thalictrum aquilegiifolium

Cynosurus critatus

Rhinanthus

Leucanthemum vulgare

Hypericum perforatum

Hypochoeris radicata

Veronica officinalis

Lathyrus linifolius

Stellaris graminea

Anthoxanthum odoratum

Polygala vulgaris

Carex ovalis

Dactylorhiza maculata ssp. *maculata*

Juncus tenuis

Platanthera chlorantha

Skov-Gøgelilje *Platanthera chlorantha*

Tormentil
 Alm. Køhvede
 Pyramide Læbeløs
 Alm. Tyttebær
 Blåhat
 Hjertegræs
 Pille-Star
 Liljekonval
 Alm. Guldblomme (Slåtterblomma)
 Håret Høgeurt
 Lancetbladet Høgeurt
 Alm. Høgeurt
 Svensk Hønsebær

Potentilla erecta
Melampyrum pratense
Ajuga pyramidalis
Vaccinium vitis-idaea
Knautia arvensis
Briza media
Carex pilulifera
Convallaria majalis
Arnica montana
Pilosella officinarum
Pilosella lactucella
Hieracium sekt. *Vulgata*
Cornus suecica

Alm. Guldblomme *Arnica montana*

Svensk Hønsebær *Cornus suecica*

Der var meget varmt på engen. Solen var brændende. Dagmar gik tilbage og fandt en bæk et skyggefuldt sted, hvor hun sad, til vi andre kom tilbage, hvor vi skulle på rundvisning.

Urtehaven

Vi fik kun forklaret lidt om lægeplanter og krydderurter. Ellers måtte vi kigge på oversigtstegningen, Vi så bl.a.

Rude
 Humle

Ruta graveolens
Humulus lupulus

Der var også en Frugthave med de gamle sorter

Blomsterhaven
 Kruset Rejnfan (Gubbeskæg)
 Vellugtende Aftenstjerne
 Silkeplante

Tanacetum vulgare ssp. *crispus*
Hesperis matronalis
Asclepias syriacus

Og meget mere. Der var en stor frodighed over hele området. Det hele var fint og ordnet i anledning af 300 års fødselsdagen.

Rekonstruktion af barndomshjemmet

Linné

Nu mødtes vi med to guider fra Linnés museum. Vi blev delt i to grupper. Den ene guide fortalte om indretningen af husene, og at mange af de gamle møbler var kopier, Vi fik set en meget gammel bibel og en lægetaske. Den anden guide fortalte om de forskellige urte- humle og vingårde.

Bibel

Lægetaske

Nu var der også tur ned til engene. Nogle gik med. Andre slappede af, købte kaffe, kolde drikke og is. Desuden blev der købt godt ind af bøger, planter og bluser fra butikken.

Hembygds museet var interessant med gamle møbler og gamle broderede kraver og andet håndarbejde. På første sal var der en masse gamle håndværktøj og redskaber.

Höö

Derfra kørte vi til Höö, som er et naturreservat. Her nød vi først de medbragte klemmer, hvorefter vi gik en rundtur på øen. Det var et meget smukt område. Vi så bl.a.

Alm. Tjærenellike
Bakke-Nellike
Gul Stenbræk
Alm. Knopurt
Blåhat
Vild Kørvel
Gøg

Viscaria vulgaris
Dianthus deltoides
Saxifraga hirculus
Centaurea jacea
Knautia arvensis
Anthriscus sylvestris
Cuculus canorus

Vi gik ind i en indhegning og gik over en eng med køer ad en afmærket rute. Der var mange store og små stenblokke i det kuperede terræn.

Gåsegang

Gul Snerre
 Alm. Sølv-Potentil
 Fløjlsgræs
 Grå Star
 Alm. Fjærbregne
 Elle-skov (Grå El)

Galium verum
Potentilla argentea
Holcus lanatus
Carex canescens
Athyrium filix-femina
Alnus incana ssp *incana*

Hvem mon er er mest nysgerrige

Læge-Ærenpris
 Tredelt Egebregne
 Dunet-Egebregne
 Majblomst
 Hulkravet Kodriver
 Stivhåret Borst
 Bakke-Soløje
 Håret Løvefod
 Kongelys

Veronica officinalis
Gymnocarpium dryopteris
Plegopteris connectilis
Maianthemum bifolium
Primula veris
Leontodon hispidus
Helianthemum nummularium ssp. *obscurum*
Alchemilla filicaulis ssp. *vestita*
Verbascum

Nordisk Radeløv *Asplenium septentrionale*

Jordbær
 Plettet Gøgeurt
 Lav Skorsoner
 Trævlekrone
 Alm. Tjærenellike
 Muse-Vikke
 Alm. Gyldenris
 Nordisk Radeløv

Fragaria
Dactylorhiza maculata ssp. maculata
Scorzonera humilis
Lychnis flos-cuculi
Viscaria vulgaris
Vicia cracca
Solidago virgaurea
Asplenium septentrionale

Nu var turen slut og vi entrede bussen. Nu skulle vi bare ud og køre. Undervejs fortalte Per Hartvig om et ungdomsprojekt, han havde haft i et område, vi kørte igennem. Det var en Lærkefalke unge, som var faldet ud af reden. Per og nogle andre unge forskere havde født den op, i det håb at den ville kunne klare sig i naturen. Men den lærte ikke at jage. Den tiggede mad hos mennesker.

Vi holdt heldigvis et lille stop undervejs på Eslöv rateplads, hvor vi kunne komme ud og strække benene, købe lidt kaffe og te og kage til teen eller en is efter behov. Vi var hjemme lidt før tidsplanen. Det var dejligt. Vi fik sagt pænt farvel og skiltes hurtig, med en dejlig fornemmelse af, at vi havde haft en rigtig spændende og indholdrig tur. Det var en rigtig god ide med både botaniske og kulturelle input.

Program for DBF tur
version 2
Lørdag d. 9. juni -
søndag d. 10. juni 2007

Linné-tur til Sverige

Linnés barndomshjem i Råshult

Om turen - kort gennemgang

Carl von Linné - den berømte svenske naturforsker - fylder 300 år i 2007. I den anledning tager vi til Skåne og Småland og besøger steder med Linnésk betydning.

Om lørdagen er første stop Lund med vandring i universitetsområdet, hvor Linné studerede. Vi får den lokale Lund-botaniker Gösta Regnell med som rundviser. Fra Lund går turen til det kendte overdrevsområde Kungsmarken med rig flora. Siden tages til kalkkæret Sularpskärret med bl.a. skåne og mellet kodriver.

Søndag tager vi til Råshult og ser Linnés barndomshjem og omgivelserne. Man siger, at "ångerne vid Råshult var Linnés gröna universitet". Der er også en lille have og udstilling i anledning af 300-året. Derefter kører vi til Höö, en ø i Möcklen med meget fint, gammelt og stadig vedligeholdt kulturlandskab.

Turledere:

Claus Helweg Ovesen
og Signe Nepper Larsen.

Yderligere oplysninger

Formand for ekskursionsudvalget
Karin Ravn Jonsen
mail: karin.jonsen@nypost.dk
Tlf. 44 99 98 91.

Endeligt program

Lørdag d. 9. juni

- 09.00 afgang med bus fra Gothersgade
10.15 møder vi vores svenske guide, biolog Ph.D. Gösta Regnell udenfor Lund
Program i Lund, hvor Linné begyndte sine studier på universitetet. 02.-10.06 er der Linné-uge i Lund!
Vi ser bl.a. på
- 1700-tallets Lund
 - Kilian Stobæus bogsamling, som var af væsentlig betydning for den unge Linné
 - Botanisk Have
- 13.00 Lunds officielle Linné højtidelighed ved statuen i byen
14 ca. til Kungsmarken, et fint overdrevsområde lige øst for Lund. Besøget her indledes med (lidt sen) frokostpause
Evt. besøges også kalkkæret Sularpskärret, voksested for bl.a. Melet Kodriver
15.45 siger vi farvel til Gösta og kører mod Småland
18.30 ankomst Strömsnäsbruk Vandrarhem, indkvartering
19.30 aftensmad
20.30 kigger vi på omgivelserne, fortæller evt. lidt om Linné, hans landskaber og tilknytning til fødeegnen Råshult-Stenbrohult ved søen Möcklen med henblik på morgendagens program

Søndag d. 10. juni

- 07.30 Morgenmad (på svensk: frukost)
08.15 Afgang til Råshult
08.30 Råshult, Linnés fødehjem. Vi går igennem og botaniserer i engene og udmarken ved Råshult, den helt unge Linnés "gröna universitet"
10.00 Kulturhistorisk rundvisning i Råshult – fødehjemmet og øvrige bygninger, haven og de nære omgivelser. Alt er jo sat i stand her i 300-året.
11.00 ca. videre – evt. over kirken i Stenbrohult – til Höö i Möcklen
11.30 vandring på Höö, et levende landskab med eng, ager og udmark
12.30 frokost i det fri.
14.00 Hjemrejse
17.30 ca. ankomst Gothersgade

1 RUTA

"Sinclairsholm: Ruta, som planterades för fären att bevara dem från sjukdomar, växte alla mycket frodigt, fastän de om vintern ej det minsta vårdades."

2 SÄPNEJLIKA

"Skivarp: Saponaria officinarum växte vilt och ymnigt i trädgårdsmuren emellan stenerne, men jag vågar dock inte räkna henne ibland de svenska växter, emedan hon ofelbart hitkommit utur trädgården och sågs på intet annat ställe."

3 KÄRLEKSÖRT

"Skivarp: Sedum Telephium Fl. 386 kallades här S:t Hans ört. Hon upphängdes undertiden av bönderna under taket med så många stjälkar, som folk vore i huset, där hon växte och grodde som aloë. Folket hade den vidskepelsen, att så många stjälkar som fältnade, så många skulle ock dö i huset av de där boende."

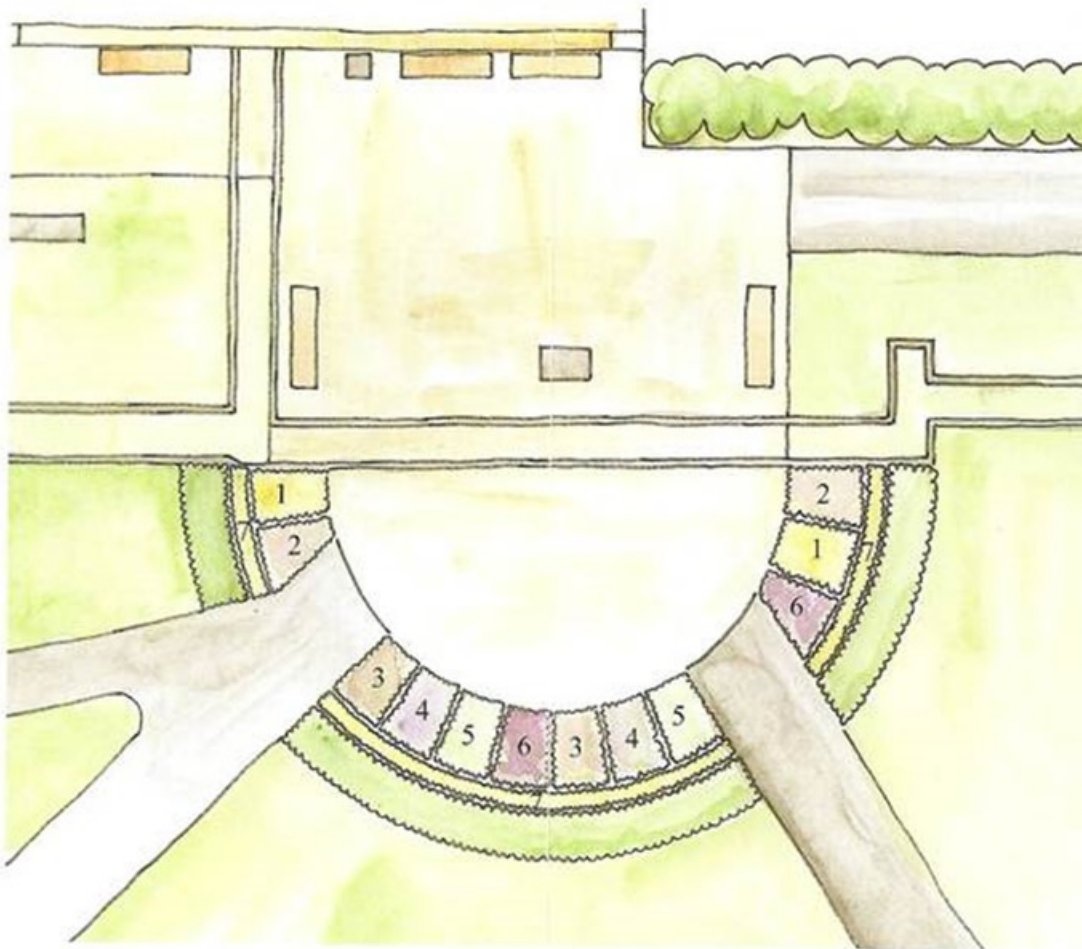
4 LAVENDEL

"Trädgården vid Råbelöv vittnade noggsamt om dess milda klimat, ty i den växte druvor, mullbärsträn, valnöteträn, Laburnum, lavendel omkring alla kvarteren, vita liljor i största överflöd, sköna och präktiga buxbomsritningar och även stor buxbom. Valnötsträden hade gått ut vintern 1740, och Buxus arborescens tålte här vintrarna, när ingen extraordinär köld inföll, den allmogon hölt före komma vart tjugonde år."

"Malmö, barnhuset: Här var en liten snygg kyrka med en vacker trädgård, i vilken en myckenhet lavendel växte till en alns höjd..."

5 och 7 JULROS OCH KANADENSISKT GULLRIS

"Gärdsjöholm: Trädgården hade vackra ritningar av buxbom, många små dvärgaplar, klippte som korgar, vackra häckar av avenbok, åtskilliga valnöteträn. Helleborus niger flore roseo, Solidago canadensis, Hort. Ups. I och snöbollar växte här frodigt."

6 TIMJAN

"Malmö: Tymjan växte i alla trädgårdar mer än kvartershög och bärgade sig lätt över vintern, den vi upp i landet måste så såsom en årlig krydda."

KEJSARKRONA (Endast vår)

"Kejsarkronor måste växa här frodigare än på något annat ställe i riket, ty de voro satta på varenda stol i kyrkan vid pingsthelgen, så att hela kyrkan var därmed majad. Cimbris kan en gång bliva, som Harlem för Holland, i Sverige den tjänligaste ort för allehanda liljer och lökväxter av tulpaner, hyacinter och andra blomstersaker, om nationen en gång skulle få samma smak för detta kram som utlänningen."

Petri Pladsen – Linnés eng

3 Kungsmarken

Göran Mattiasson

Kungsmarken öster om Lund är ett område som kulturhistoriskt och naturvetenskapligt saknar sin motsvarighet i Sverige.

Kungsmarken är det enda större bevarade ängsområdet på fuktig, kalkrik morän i södra Sverige som har den naturliga artrika floran någorlunda intakt. Ängens färgprakt och färgsammansättning växlar starkt under året beroende på vilka arter som dominerar. Det är svårt att beskriva variationen i ängsmarkens färger och innehåll – de måste upplevas på platsen. Gräsmarksvegetationen kan klassificeras som en kalkfuktäng med inslag av torrare ängspartier. Inom området finns omkring 400 olika kärlväxter; här namnges blott 34 arter (cirka 8% av arterna). Det innebär att nästan en tredjedel av Skånes vildväxande och naturaliserade arter finns samlade enbart inom ängsmarkerna på Kungsmarken. Rikedomen på sällsynta arter är stor. Adam och Eva *Dactylorhiza latifolia*, brudsporre *Gymnadenia conopsea* och krutbrännare *Orchis ustulata* är orkidéer som numera bara finns på ett fåtal platser i hela Skåne. Andra nationellt sällsynta och rödlistade arter är smalbladig lungört *Pulmonaria angustifolia*, humlesuga *Stachys officinalis*, kärnåva *Geranium palustre*, stor bockrot *Pimpinella major*, rosenlök *Allium carinatum* och praktnejlika *Dianthus superbus*.

Kungsmarken har en historia som går att spåra mycket långt tillbaka i tiden. Vid 1100-talets förra hälft tillhörde området ärkebiskopen i Lund och ända fram till mitten av 1600-talet tillhörde det kyrkan. Biskopsborgen vid Glomsjön och ryggade medeltida åkrar vittnar om gångna tider. Åtminstone sedan 1665 och fram till i dag har det tillhört staten och förvaltats av olika statliga instanser. Den del som brukats som slättermark har gått under namnet Kungsängen Räftebän och den betade delen har kallats Hästhagen. Att Kungsmarken aldrig varit i privat ägo är förklaringen till att områdets gräsvidder kunnat bevaras oplöjda mitt i den bördiga skånska helåkersbygden. Kungsmarkens fornlämningar bildar tillsammans med de artrika blomsterängarna ett kulturarv av oskattbart värde.

En 18-håls golfbana har anlagts inom Kungsmarken, vilket innebär att de botaniskt mest artrika sluttningarna öster om Glomsbäcken omringas av golfbanan.

Smalbladig lungört lyser redan soliga april dagar mot besökaren med sina mörkblå blommor bland det bleka fjolårsgräset. Kungsmarken är i dag artens enda växtplats i Skåne. Lundstarr *Carex montana* heter den blommande starrart med ljusgröna bladtuvor, som är så vanligt förekommande i ängen. Under maj månad slår orkidén Adam och Eva (endast den röda färgvarianten) ut på Kungsmarken, också den har numera här sin enda säkra förekomst i Skåne. Gullviva *Primula veris*, mandelblomma *Saxifraga granulata*, kattfot *Antennaria dioica* och blå viol (buskviol *Viola hirta*, ängsviol *V. canina* ssp. *canina* och skogsviol *V. riviniana*) finns alla inom Kungsmarken. Smörblorlar *Trollius europaeus* tillhör en av allmänhetens mest uppskattade växter; på Kungsmarken blommar den som bäst i början av juni. Svinrot *Scorzonera humilis* och ängsskallra *Rhinanthus minor* är två karaktärsarter i ängen. I juni månad går ett stort antal arter som är sällsynta i Skåne i blom: klasefibbla *Crepis praemorsa*, backklöver *Trifolium montanum*, backsmörblomma *Ranunculus polyanthemos*, slätterfibbla *Hypochoeris maculata*, hundratals exemplar av stor bockrot, revsuga *Ajuga reptans*, det sirliga gräset backskafting *Brachypodium pinnatum*, hartmansstarr *Carex hartmanii*, brudsporre (på en av sina två växtplatser i sydvästra Skåne), kärnåva *Geranium palustre* och stor kärringtand *Lotus pedunculatus*. Den oansenliga orkidén grönkulla *Coeloglossum viride*, som också blommar i juni månad, har inte setts på Kungsmarken sedan 1972 – i dag är den inte känd från någon växtplats i Skåne.

Sommarens gräs och örter blommar långt in i juli. I månadsskiftet mellan juni och juli blommar – alltid lika sent – några få exemplar av krutbrännare. Stora mängder av stallört *Ononis spinosa* ssp. *arvensis* slår ut i blom under juli, då ängen lokalt kan färgas rosenröd av blommorna. Samlingar av brudborste *Cirsium helenioides* finns på några olika platser. Backsilja *Peucedanum oreoselinum* börjar vid den här tidpunkten slå ut på Kungsmarken, där arten har sin västligaste förekomst i Skåne. Under juli månad blommar också humlesuga, krissla *Inula salicina* och stora mängder av ängsskära *Serratula tinctoria*. Under juli månad börjar slättern av ängen i sluttningszonen, när flertalet örter gått i frukt och blomsterprakten håller på att försvinna. Slättern är ett livsvillkor för att ängens alla arter ska kunna fortleva i framtiden.

I augusti månad är rosenlöken i blom på Kungsmarken, där den finns på en enda plats. Med tur och skicklighet kan besökaren också få syn på klockgentiana *Gentiana pneumonanthe* som är svårfunnen trots sin vackert lysande blå blomfärg under soliga dagar. Största chansen att finna praktnejlika, som är känd från Kungsmarken sedan 1700-talet, har besökaren i september månad.

Kungsmarken är naturreservat sedan 1974, vilket bl.a. innebär att all plockning eller uppgrävning av växter är förbjuden.

Fra FLORAN I SKÅNE

4 Fågelsångsdalen och Sularpskärret

Leif Runeson

Fågelsångsdalen är en cirka 2 km lång dalgång med branta sidor, vilken ligger strax väster om Södra Sandby. I dalens botten slingrar sig Sularpsbäcken fram genom skärningar i lerskiffer och alunskiffer. Från söder ansluter Röglebäcken som rinner mellan bebyggelsen och åkrarna. Den största delen av dalgången har varit naturreservat sedan 1963. Omkring 1 km väster om reservatet ligger det unika Sularpskärret i Sularpsbäckens dalgång.

I den högstammiga skogen blommar smånunneört *Corydalis intermedia*, hålnunneört *C. cava*, blåsippa *Hepatica nobilis* och lungört *Pulmonaria obscura* som bäst innan löven slår ut. Vissa år kan man hitta väteros *Lathraea squamaria* bland hasselbestånden. Längs ett mindre tillflöde några hundra meter väster

om Röglebäcken hade vitskråp *Petasites albus* brett ut sig redan vid Linnés besök 1728. Strax intill ligger ett intressant kärr där man med lite ansträngning kan hitta kärnäva *Geranium palustre* och gullpudra *Chrysosplenium alternifolium*. Den nyfikne kan med lite tur hitta åtminstone sex daggekåpearter med den sällsynta kustdaggekåpan *Alchemilla xanthochlora* som extra bonus. Daggekåporna trivs bäst längst i väster och öster. I den västra delen kan man hitta bäckfräne *Nasturtium microphyllum* på dess enda växtplats i Sverige. När träden har slagit ut tar skogsbingel *Mercurialis perennis*, gulplister *Lamium galeobdolon* och högvuxna gräs över scenen. Under den pågående inventeringen har ca 330 kärleväxter hittats i reservatet. Framtiden för flera arter är dock osäker på grund av svagt betetryck och onödigt markslitage.

Mossvegetationen är i dalen synnerligen rik. På marken dominerar svällande mattor av olika sprötmossor *Eurhynchium* spp. Av arter med mycket få kända svenska lokaler kan nämnas skånsk sprötmossa *Eurhynchium schleicheri* och rödtandad hättmossa *Orthotrichum pulchellum*.

I bäckfåran växer bl.a. bäckmärke *Berula erecta*, kåltistel *Cirsium oleraceum*, sumpskräppa *Rumex palustris*, brunskära *Bidens tripartita*, bitterpilört *Persicaria hydropiper*, vattenveronika *Veronica anagallis-*

aquatica och en ovanligt rik population av grendunört *Epilobium roseum*.

Sularpskärret är ett unikt extremrikkärr som på grund av den långa slätter- och beteskontinuiteten kan ha sett likadant ut i många hundra år. I områdets blötaste delar växer majviva *Primula farinosa*, ängsnäcklar *Dactylorhiza incarnata* ssp. *incarnata*, slätterblomma *Parnassia palustris*, tagelsäv *Eleocharis quinqueflora*, myskgräs *Hierochloë* sp., näbbstarr *Carex lepidocarpa*, kärrsälting *Triglochin palustre*, svartvide *Salix myrsinifolia* och ett flertal krävande mossarter. I ett centralt parti som är något torrare hittar man smörbollor *Trollius europaeus* och jordtistel *Cirsium acaule*. Vissa delar består av höga tuvor av ett flertal starrarter, däribland tuvstarr *Carex cespitosa* vars praktfulla tuvor kan bli mer än halvmeterhöga. I dessa delar växer även blåtag *Juncus inflexus* och stor käringtand *Lotus pedunculatus*. Naturreservatet bör utvidgas västerut så att det även omfattar Sularpskärret. Frivilliga krafter slår årligen kärret under ledning av Lundabygdens Naturvårdsförening.

Mellan Fågelsångsdalen och Sularpskärret finns det några välbetade torrbackar med bland annat fältvädd *Scabiosa columbaria*, backsippa *Pulsatilla vulgaris*, gullviva *Primula veris* och småfingerört *Potentilla tabernaemontani*.

Fra FLORAN I SKÅNE

Linnéstugan

I kålgården

kan du som besökare redan idag få en bild av vilka köksväxter som odlades under 1700-talet och hur en sådan odling såg ut. Det finns en särskild folder där allt detta beskrivs mer utförligt.

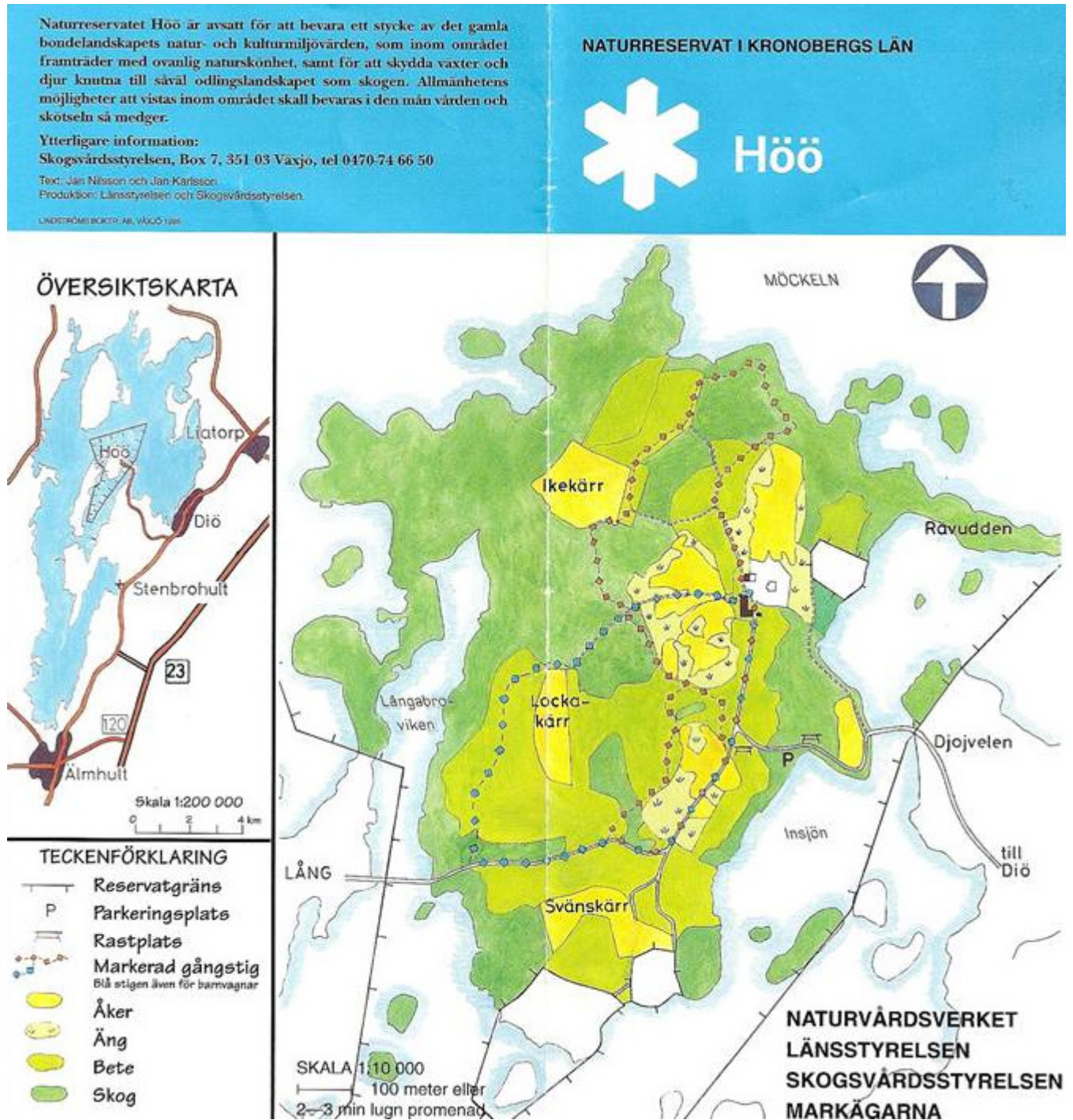

Bebyggelse, gårdsplan och trädgård

Bebyggelsen i Råshult ligger på samma plats som under Linnés tid. Från 1700-talet återstår emellertid endast mangårdsbyggnaden, Linnéstugan, som uppfördes någon gång mellan 1751 och 1781. I det fortsatta arbetet är ambitionen att återfå en helhet i gårdsmiljön.

Kultureservatet Råshult

Fra folderen om Höö